

SZEMÉLYHEZ FÜZŐDŐ JOGOK – KÉPMÁSSAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Az emberi méltóság és a becsület megsértésének, valamint a képmással való visszaélésnek az elhatárolása a jóhírnévhez való jog megsértésétől

(Ptk.76.§, 78.§, 80.§)

A megyei bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnévhez, emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait azzal, hogy a felperest ruhátlanul ábrázoló fényképeket 2003. május 21-én a felperes lakókörnyezetében nyilvánosságra hozta. Eltiltotta az alperest a további jogsértéstől, és kötelezte arra, hogy a fenti fényképek negatívjait a felperes részére adja ki 15 napon belül.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 800.000,- Ft nem vagyoni kártérítést és ennek 2003. május 21. napjától – a törvényben meghatározott mértékű – a kifizetésig járó késedelmi kamatát. A keresetet ezt meghaladóan elutasította.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az ausztriai lakos alperes – aki 1995-től a felperes barátja volt - , annak lakásán, illetve nyaralásaik alkalmával a felperesről több olyan fotót készített, amelyen a felperes ruha nélkül látható. 2003. tavaszán a felperes közölte az alperessel, hogy kapcsolatukat meg kívánja szakítani, aki ezt követően több levelet írt neki, melyek közül az egyikhez mellékelte egyet a felperest meztelenül ábrázoló képek közül, a levélben pedig azt írta, hogy „különféle ilyen képeket rendeltem, 500 db-ot és a háztömbödben, a szomszéd házakban a postaládában szét fogom őket osztani. A fotókat június 1-én osztom szét”. 2003. május 20-21. körüli időben a felperes, a vele egy lépcsőházban és a szomszédos három lépcsőházban élők olyan borítékokat találtak a postaládáikban, melyek a felperesről ruhátlanul készült fotókat tartalmaztak.

A megyei bíróság úgy ítélte meg, az alperes visszaélt a felperes képmásával azzal, hogy közel 200 lakás postaládájába elhelyezve nyilvánosságra hozta a felperes által sérelmezett fotókat. Nem tartotta jelentősnek azt, hogy minden képet az alperes készített-e, majd hívatott-e elő, továbbá hogy kinek a gépével történt a fotózás, hiszen a felperes nem a fotók elkészítését sérelmezte. A képek - postaládába dobással történt - nyilvánosságra hozatalát a felperes előadásán kívül több tanú vallomása is alátámasztotta. A tanúk által elmondottakból azt nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy a fotókat az alperes tette a postaládákba, bár D. I. - állítása szerint - a képek megtalálásának napján látta az alperest a ház előtt a kocsija felé haladva. A csatolt levelek – melyeket nem vitatottan az alperes írt – azonban cáfolják azt az alperesi állítást miszerint ő ilyen fényképekkel – a felperesnek elküldött példány kivételével – és azok negatívjaival nem rendelkezett, a

levelekben előadott alperesi szándék és a felperes sérelmére megvalósult események között pedig egyértelmű párhuzam vonható.

A megyei bíróság álláspontja szerint nincs annak jelentősége, hogy az alperes személyesen helyezte-e el a fotókat a szomszédok postaládájában, vagy csak a fényképek rendelkezésre bocsátásával közreműködött ebben, ezért az alperes felelősségét az eseményekért nem zárja ki az, hogy ebben az időben egy szlovéniai fürdőhelyen tartózkodott.

A megyei bíróság megállapította, hogy az alperes fenti magatartása alkalmas volt arra, hogy a felperes emberi méltóságát, jóhírnevét sértse (Ptk.75.§, 78.§ (1) bekezdés). A negatívok hollétével kapcsolatosan kifejtett álláspontja folytán a megyei bíróság úgy látta, hogy az alperesnek lehetősége van a képekkel való újabb visszaélésre, ezért az alperest a Ptk. 84.§ (1) bekezdés b) pontja alapján eltiltotta a további jogsértéstől és a negatívok kiadására kötelezte.

A megyei bíróság úgy ítélte meg, a tanúk vallomása bizonyítja a felperes azon állítását, hogy az alperes a fotók nyilvánosságra hozatalával a szomszédok körében jelentős felháborodást keltett, az esemény a felperest nagyon megviselte, a mai napig a hatása alatt áll. Az alperes a női mivoltában sértette meg a felperest és lejáratta a környezete előtt, így a felperes nem vagyoni kárigénye, az eredetileg megjelölt összeggel – a Ptk. 84.§ (1) bekezdés b) pontja alapján - alapos. A későbbi keresetfelemelést a felperes nem tudta alaposan megindokolni. A megyei bíróság a kamatról a Ptk. 301.§, a perköltségről a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett annak megváltoztatása és a kereseti kérelem elutasítása érdekében. Megismételte az elsőfokú eljárás során az ellenkérelmében előadottakat, miszerint sem a felperes által sérelmezett fényképekkel, sem azok negatívjaival nem rendelkezik, nem ő dobta a fotókat a postaládákba. Azon túl, hogy a szlovéniai fürdőhelyen tartózkodott 2003. május 21. napján, azért sem tudott volna a felperes lakóhelyére menni, mert gépkocsija - baleset következtében – egy klagenfurti karosszéria-lakatos üzemből állt javítás alatt. Ennek bizonyítására a szerelőműhely által kiadott igazolást és a balesetben megrongálódott autóról készült fényképet csatolt. Az elsőfokú ítélet ismeretében szükségesnek látta ujjlenyomat szakértő kirendelését, annak bizonyítására, hogy a perbeli fényképekkel nem érintkezett.

A fellebbezési ellenkérelem az ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a megyei bíróság a perben a szükséges és egyben elégséges körben lefolytatott bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékokat a Pp.206.§-ának megfelelően helyesen, okszerűen, összességükben értékelve

lényegében helyes tényállást állapított meg. Azt az ítéltábla csak annyival egészíti ki, hogy a felperesről ruhátlanul készített fotóknak a postaládákba való bedobására az alperes közreműködésével került sor. Ez a megállapítás – amely az alperes felelősségének alapját képezi – ugyanis az elsőfokú ítélet által leírt tényállásból kimaradt, a megyei bíróság csak a bizonyítékok mérlegelésénél hivatkozik rá.

Azt az alperes sem vitatta, hogy a felperes által sérelmezett fotók a felperes lakókörnyezetében - a postaládákba helyezésükkel - nyilvánosságra kerültek. Helyesen állapította meg a megyei bíróság, hogy a felperesnek a tanúk vallomásával és a csatolt levelekkel - a Pp. 164.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint - sikerült bizonyítania azt, hogy ebben az alperes közreműködött. Az elsőfokú ítélethez hasonlóan kiemeli az ítéltábla, hogy az alperes által a felperesnek címzett levélben írtak, miszerint „különféle ilyen képeket rendeltem, 500 db-ot és a háztömbödben, a szomszéd házakban a postaládában szét fogom őket osztani”, egyértelműen cáfolják azt az alperesi állítást, hogy csak egy ilyen képe volt, azt küldte el a felperesnek. A „különféle” szó használata azt mutatja, hogy nem csak a felperesnek küldött kép, hanem több hasonló is az alperes birtokában volt. A levélben több képről beszél, körülbelül annyiról, amennyi a tanúk vallomása szerint később a postaládákba került. Ebből következően az alperesnek a negatívok is a rendelkezésére álltak. A levélben leírt terv és a megvalósult cselekmény közti nagy mértékű hasonlóság pedig egyértelműen az alperes közreműködését támasztja alá. Arra nézve az alperes nem tudott elfogadható magyarázattal szolgálni, hogy ha nem rendelkezett volna a hivatkozott fotókkal, akkor miért írt volna ilyen tartalmú levelet a felperesnek.

A per során a felperes nem tudta azt bizonyítani, hogy az alperes személyesen osztotta szét a fényképeket, az viszont a korábban kifejtettek szerint megállapítható, hogy ha a kivitelezést más személy végezte is, a felperes a képek rendelkezésre bocsátásával közreműködött a felperes által sérelmezett cselekményben. Ezt a közreműködést az alperes nem tudta cáfolni, hiszen az által felhozottakkal legfeljebb azt tudta volna igazolni, hogy a cselekmény idején nem lehetett a helyszínen.

A megyei bíróság által a fenti tényállás alapján levont jogi következtetés is lényegét tekintve helytálló, az ítéltábla jogi álláspontja azonban a felperesnek - az alperes perbeli cselekménye folytán - sérült személyhez fűződő jogai tekintetében részben eltérő.

A Ptk. 75. § (1) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tisztelőben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 76. § szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme

és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése.

A Ptk.78. § (1) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.

A (2) bekezdés kimondja, hogy a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A Ptk. 80. § (1) értelmében a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés.

A (2) bekezdés szerint a képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges.

Helyesen állapította meg az elsőfokú ítélet, hogy az alperes megsértette a felperes személyhez fűződő jogait, tévedett azonban abban, hogy az alperes cselekménye alkalmas a jóhírnév csorbítására. A Ptk.76.§-ban hivatkozott emberi méltóságnak, becsületnek fontos meghatározója a személy társadalmi megítélése. Amikor valamely más személy cselekménye alkalmas arra, hogy az egyén társadalmi elismertsége kedvezőtlenül megváltozzék, ezzel a cselekménnyel sérti az egyén méltóságát, becsületét is. A bírói gyakorlat értelmezése szerint a Ptk. 78.§-ban szabályozott jóhírnév sérelmét a rágalmozó jellegű közlések valósítják meg. A közlés leggyakrabban tényállítás, de lehet például mozdulat is. A hírnévrontás megállapítására a közlés tartalma ad alapot. Ekként csak az olyan - valótlan és a személy hátrányos megítélésére alkalmas - közlés lehet hírnévrontó, amely valamilyen tényt állít, illetve valamilyen tényt fejez ki, nyíltan vagy burkoltan.

A perbeli esetben az alperes a felperes társadalmi megítélését, ezzel a méltóságát, becsületét nem hamis tényállítással, híreszteléssel, hanem a Ptk. 80.§-val tiltott képmással való visszaéléssel sértette, mikor a róla ruha nélkül készített fényképeket engedélye nélkül nyilvánosságra hozta. Az alperes tehát a felperes méltóságának, becsületének sértését és a képmásával való visszaélést valósította meg.

A Ptk. 84. § (1) bekezdése szerint akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

- a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

- d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;
- e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

Alapvetően helyesen alkalmazta a megyei bíróság a Ptk. 84.§ (1) bekezdés a), b) és e) pontjában meghatározott jogkövetkezményeket. A jogsértés megállapításánál azonban a fent leírtak folytán a jóhírnév sérelmére utalást mellőzni kell. Indokolt az alperes további jogsértéstől való eltiltása, ennek körében a negatívok kiadására kötelezése. Az erről szóló rendelkezést az ítéltábla a végrehajthatóság érdekében kiegészítette.

Helytállóan állapította meg a megyei bíróság, hogy az alperes ezzel a jogellenes cselekményével a felperesnek nem vagyoni kárt okozott, amit a Ptk. 339.§-a és 355.§-a alapján köteles megtéríteni. A kár összegszerűségének vizsgálatakor az elsőfokú bíróság a megfelelő körben feltárt tényeket alaposan mérlegelve döntött úgy, hogy a felperes által eredetileg előterjesztett 800.000 Ft-os igény arányos a felperest ért hátránnyal. Az ítéltábla csak kiemeli, hogy az alperes a korábbi bizalmas viszonyal súlyosan visszaélve sértette meg a felperes méltóságát, becsületét. Ezzel a tetteivel nem csak egyszeri és rövid időn belül orvosolható sérelmet okozott, hiszen a felperes alappal tarthat attól, hogy a jelentős számban illetéktelen kezek közé került fényképek közül némelyeket az azokhoz hozzájutók - a jelen kor technikai fejlettsége következtében könnyen elérhető eljárások egyikével - később tovább sokszorosítanak, esetleg újabb körben nyilvánosságra hoznak.

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a megyei bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését a Pp.253.§ (2) bekezdése értelmében részben megváltoztatta.

Győri Ítéltábla Pf.I.20.218/2005/4.szám